

Scan/ecologische beoordeling

uitbreiding kampeerterrein Stortemelk Vlieland

Dillerop natuuradvies

Colofon:

Opdrachtgever: **Stichting Recreatiebelangen Vlieland (SRV)**
Contactpersoon: Dhr. J. van der Veen
Veldwerk: Dillerop natuuradvies (december 2013)
Tekst en foto's: Dillerop natuuradvies
Projectnummer: FF-063

Dillerop natuuradvies

natuuronderzoek en ecologische advisering

Postadres: Hoofdweg 80, 9626 AH Schildwolde
Telefoon: 06 - 5146838
E-mail: info@dilleropnatuuradvies.nl
Website: www.dilleropnatuuradvies.nl

Dillerop natuuradvies is niet aansprakelijk voor gevolgschade, noch voor schade welke voortvloeit uit toepassingen van de resultaten van werkzaamheden of andere gegevens verkregen van Dillerop natuuradvies; opdrachtgever vrijwaart Dillerop natuuradvies voor aanspraken van derden in verband met deze toepassing.

Inhoud

1	Inleiding	4
1.1	Aanleiding en doel	4
1.2	Scan/ecologische beoordeling	4
1.3	Bronnenonderzoek	4
1.4	Terreinbezoek	4
1.5	Expert judgement	4
2	Het plangebied	5
3	Wettelijk kader	6
3.1	Natuurbeschermingswet	6
3.2	Flora- en faunawet	7
3.3	Rode lijstsoorten	9
4	Natura 2000-gebied 3 – Duinen Vlieland	10
5	Resultaten en mogelijke effecten	12
5.1	Flora	12
5.2	Amfibieën, reptielen en vissen	12
5.3	Zoogdieren	13
5.4	Vogels	14
5.5	Ongewervelden	14
6	Conclusies en aanbevelingen	15
7	Literatuur	17

Bijlagen

1	Tabel 1-, 2- en 3-soorten Flora- en faunawet
---	--

1. Inleiding

1.1 Aanleiding en doel

In 2003 is door Altenburg & Wymenga een ecologisch onderzoek uitgevoerd: '*Ecologische beoordeling zoeklocatie eiland-lodges kampeerterrein Stortemelk Vlieland, A&W rapport 432, 2003*'. Uit dat onderzoek blijkt dat er geen significant negatieve effecten zijn voor beschermde planten- en diersoorten. De gemeente is van mening dat er, sinds het onderzoek uit 2003 aan de (ecologische) kenmerken van het gebied niet veel veranderingen zijn opgetreden. Op basis van dat onderzoek is daarom een wijzigingsbevoegdheid toegekend aan de gronden waarop de lodges gebouwd kunnen worden. Omdat het onderzoek dateert uit 2003 en verouderd is en om na te gaan of er inderdaad geen veranderingen hebben plaatsgevonden is in opdracht van Stichting Recreatiebelangen Vlieland (kampeerterrein Stortemelk) door Dillerop natuuradvies een scan/ecologische beoordeling (update) uitgevoerd in verband met de voorgenomen bouw van een vijftigtal eiland-lodges. Daarbij moet worden opgemerkt (op aangeven van de opdrachtgever) dat in eerste instantie twintig eiland-lodges (fase 1) worden gebouwd en afhankelijk van ontwikkelingen (bezetting, etc.) de bouw van nog eens dertig eiland-lodges zal plaatsvinden.

1.2 scan/ecologische beoordeling

De scan/ecologische beoordeling betreft een beoordeling van de huidige aanwezigheid van beschermde planten en dieren in het plangebied, de functie van het plangebied en de directe omgeving voor deze soorten en de te verwachten effecten van de voorgenomen ingreep op de beschermde soorten. De scan/ecologische beoordeling vindt plaats op grond van een bronnenonderzoek, een terreinbezoek en een expert judgement.

1.3 Bronnenonderzoek

Het bronnenonderzoek gaat uit van bestaande en beschikbare gegevens. Voor een actueel overzicht van beschermde soorten die in de regio voorkomen, zijn diverse regionale en landelijke verspreidingsatlassen en data van relevante soortengroepen en Particuliere Gegevensbeherende Organisaties (PGO's) geraadpleegd.

1.4 Terreinbezoek

Het plangebied waar de voorgenomen bouw van de eiland-lodges zal plaatsvinden is bezocht op 5 en 6 december 2013. Tijdens het bezoek is zoveel mogelijk concrete informatie verzameld met betrekking tot de aan- of afwezigheid van beschermde soorten. Het betreft zicht- en geluidswaarneming, sporenonderzoek (naar nesten, pootafdrukken, holen, uitwerpselen, etc.).

Daarnaast is overleg geweest met een inventarisatiemedewerker van Staatsbosbeheer, om na te gaan of er nog recent (2013) in het plangebied beschermde planten en/of diersoorten zijn aangetroffen dan wel voorkomen.

1.5 Expert judgement

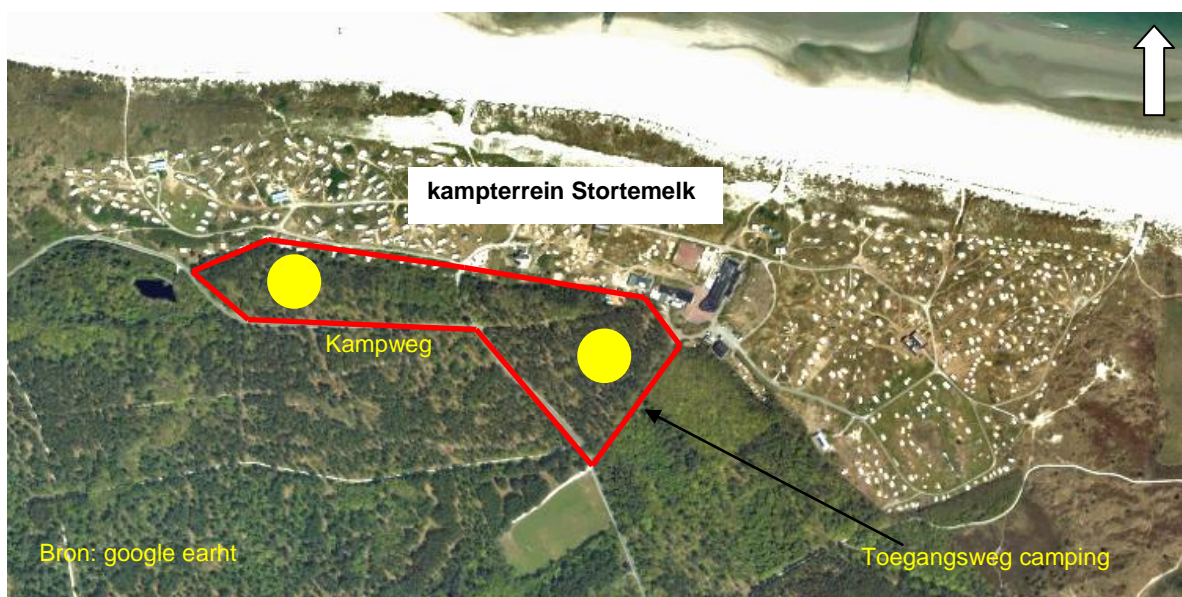
De scan is een momentopname, die in beperkte mate uitsluitel kan geven over de afwezigheid van soorten. De scan houdt geen veldinventarisatie in, die meerdere (seizoensgebonden) opnamerondes bevat. Daarom is een expert judgement nodig om de geschiktheid van het plangebied voor mogelijk voorkomende soorten te beoordelen. Als de beschikbare gegevens onvoldoende zijn om tot een goede beoordeling te kunnen komen, zal dit expliciet in dit rapport worden aangegeven.

2. Het plangebied

Het plangebied waarin de voorgenomen bouw van in eerste instantie een twintigtal eiland-lodges (fase 1) zal plaatsvinden heeft betrekking op het aangrenzende bos(plan)gebied dat ligt tussen de camping en de Kampweg. Het plangebied bestaat hoofdzakelijk uit loof- en naaldhout. In onderstaande afbeelding is de begrenzing van het plangebied in rood aangegeven. De twee locaties binnen het plangebied waar de eerste twintig eiland-lodges worden gebouwd zijn aangegeven in geel.

Het plangebied met de voorgenomen bouw van de eiland-lodges is ten opzichte van het voorgaand onderzoek (Altenburg & Wymenga, 2003) gewijzigd en verkleind. Het deel (bosgebied) dat is komen te vervallen ligt ten oosten van de toegangsweg naar de camping.

Voor uitgebreide informatie (voorschriften bouw eiland-lodges etc.) wordt verwezen naar het gewijzigde bestemmingsplan, *Recreatieve Voorzieningen, Gemeente Vlieland, Projectnummer 250119 (revisie 03), 28 oktober 2013*.

Plangebied

3. Wettelijk kader

3.1 Natuurbeschermingswet

Nederland kreeg in 1967 voor het eerst een Natuurbeschermingswet. Deze wet maakte het mogelijk om natuurgebieden en soorten te beschermen. Op den duur voldeed de wet niet meer aan de eisen die internationale verdragen en Europese verordeningen stellen aan natuurbescherming. In 1998 is een nieuwe Natuurbeschermingswet gemaakt die alleen gericht is op gebiedsbescherming. De bescherming van soorten is geregeld in de Flora- en faunawet. De Natuurbeschermingswet 1998 is op 1 oktober 2005 gewijzigd. Sindsdien zijn de bepalingen vanuit de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn in de Natuurbeschermingswet verwerkt. De volgende gebieden worden aangewezen en beschermd op grond van de Natuurbeschermingswet: Natura 2000-gebieden (Vogelrichtlijn- en Habitatrichtlijngebieden), Beschermde Natuurmonumenten en Wetlands. Voor activiteiten of projecten die schadelijk zijn voor de beschermde natuur geldt een vergunningsplicht. Hierdoor is in Nederland een zorgvuldige afweging gegarandeerd bij projecten die gevolgen kunnen hebben voor natuurgebieden. Meestal verlenen de provincies de vergunningen. Maar soms doet het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) dit. Op 1 februari 2009 is de wet opnieuw gewijzigd. De wijziging heeft betrekking op het zogenoemde 'bestaand gebruik'. Hieronder vallen activiteiten in en om beschermde Natura 2000-gebieden die al plaatsvonden voordat een gebied als beschermd gebied is aangewezen. De wijziging is met name van belang voor provincies (als bevoegd gezag) en voor burgers en bedrijven met bestaand gebruik. De wijzigingen zijn gericht op verbetering van de werking van de wet in de praktijk en verbetering van de aansluiting van de wet bij de Habitatrichtlijn.

Ecologische Hoofdstructuur

De Ecologische hoofdstructuur (EHS) is onderdeel van het rijksbeleid voor een netwerk van natuurgebieden door Nederland. Waar de grenzen nog globaal zijn vastgesteld, moeten onomkeerbare ingrepen voorkomen worden. Na vaststelling van de exacte grenzen zijn ruimtelijke ingrepen binnen de EHS niet toegestaan. In uitzonderingsgevallen kan het Rijk de natuurwaarden en functies van het EHS-gebied laten wijken voor andere functies van groot maatschappelijk belang. De initiatiefnemer dient deze belangen en mogelijke alternatieven uitgebreid te motiveren. Daarnaast dient hij *compenserende* dan wel *mitigerende (verzachtende) maatregelen* te treffen (Ministerie van LNV 2003).

In vrijwel geheel Friesland is inmiddels de feitelijke Provinciale Ecologische Hoofdstructuur (PEHS) vastgesteld (Streekplan Fryslân 2007). In het streekplan is verwoord dat een algemene zorgplicht bestaat voor de instandhouding van kwetsbare soorten. Ruimtelijke ingrepen in de EHS zijn niet toegestaan als deze de wezenlijke kenmerken of waarden van het gebied significant aantasten, tenzij er geen reële alternatieven zijn én er sprake is van 'redenen van groot openbaar belang'. Voor Vogelrichtlijngebieden of Natuurbeschermingswetgebieden gelden aanvullende eisen. In het geval van een ingreep worden alle nodige mitigerende maatregelen getroffen. Bij Habitatrichtlijngebieden met prioritaire soorten en/of habitats, zijn onder 'dwingende redenen van groot openbaar belang' niet begrepen 'redenen van sociale of economische aard'. Bij natuurcompensatie is een uitgangspunt dat geen netto-verlies optreedt aan waarden voor wat betreft areaal, kwaliteit en samenhang van de EHS. Voor de Waddeneilanden geldt dat feitelijk alleen kwalitatieve (geen kwantitatieve compensatie) mogelijk is.

3.2 Flora- en faunawet

Het doel van de Flora- en faunawet is het instandhouden en beschermen van in het wild voorkomende planten- en diersoorten. De Flora- en faunawet kent zowel een zorgplicht als verbodsbepalingen. De zorgplicht geldt te allen tijde voor alle in het wild levende planten en dieren en hun leefomgeving, voor iedereen en in alle gevallen.

Verbodsbepalingen zijn gebaseerd op het 'nee, tenzij'-principe. Dat betekent dat alle schadelijke handelingen ten aanzien van beschermde planten- en diersoorten in principe verboden zijn (zie onderstaand kader).

Verbodsbepalingen in de Flora- en faunawet

Artikel 8:	Het plukken, verzamelen, afsnijden, vernielen, beschadigen, ontwortelen of op een andere manier van de groeiplaats verwijderen van beschermde planten.
Artikel 9:	Het doden, verwonden, vangen of bemachtigen of met het oog daarop opsporen van beschermde dieren.
Artikel 10:	Het opzettelijk verontrusten van beschermde dieren.
Artikel 11:	Het beschadigen, vernielen, uithalen, wegnemen of verstoren van nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van beschermde dieren.
Artikel 12:	Het zoeken, beschadigen, of uit het nest halen van eieren van beschermde dieren.
Artikel 13:	Het vervoeren en onder zich hebben (in verband met verplaatsen) van beschermde planten en dieren.

Artikel 75 bepaalt dat vrijstellingen en ontheffingen van deze verbodsbepalingen kunnen worden verleend. Het toetsingskader is begin 2005 gewijzigd door middel van een Algemene Maatregel van Bestuur, doorgaans aangeduid als de AMvB, artikel 75. Er gelden verschillende regels voor werkzaamheden in het kader van ruimtelijke ingrepen en die in het kader van bestendig gebruik en beheer.

Er bestaan drie verschillende groepen beschermde soorten:

Tabel 1. Algemene beschermde soorten

Voor deze soorten geldt een vrijstelling voor ruimtelijke ingrepen en bestendig gebruik en beheer. Ontheffing ten behoeve van andere activiteiten kan worden verleend, mits de gunstige staat van instandhouding niet in het geding is ('lichte toetsing').

Tabel 2. Middelzwaar-beschermde soorten

Voor deze soorten geldt een vrijstelling voor werkzaamheden in het kader van ruimtelijke ontwikkeling en inrichting en van bestendig gebruik en beheer, als op basis van een door de minister van LNV goedgekeurde gedragscode wordt gewerkt. Anders is ontheffing noodzakelijk, na lichte toetsing.

Tabel 3. Zwaar-beschermde soorten

Dit zijn alle vogelsoorten en planten- en diersoorten vermeld in bijlage IV van de Habitatrichtlijn of in bijlage 1 van de AMvB, artikel 75. Voor bestendig gebruik en beheer geldt ook voor deze soorten een vrijstelling, mits men werkt op basis van een door de minister van LNV goedgekeurde gedragscode. Voor verstoring (met wezenlijke invloed) van deze soorten kan geen vrijstelling of ontheffing worden verkregen. Voor ruimtelijke ingrepen is altijd een ontheffing op grond van artikel 75 van de Flora- en faunawet noodzakelijk. Deze kan worden verleend na een uitgebreide toetsing.

De uitgebreide toetsing houdt in dat ontheffing alleen kan worden verleend als:

1. *Er geen afbreuk wordt gedaan aan de gunstige staat van instandhouding van de soort;*
2. *Er geen andere bevredigende oplossing voorhanden is;*
3. *Er sprake is van een in de wet genoemde reden van openbaar belang;*
4. *Er zorgvuldig wordt gehandeld.*

Vogels

Voor vogels geldt een algemene bescherming, waarbij het verboden is vogels en hun nesten in het broedseizoen te verstoren. Dat betekent dat het in die periode niet is toegestaan om werkzaamheden in een gebied te starten die bedreigend zijn voor broedvogels. Voor de meeste soorten geldt een broedseizoen van 15 maart tot en met 15 juli. Wanneer vóór het broedseizoen wordt gestart met de schadelijke werkzaamheden, is de kans zeer gering dat daar broedvogels gaan nestelen.

Met ingang van 26 augustus 2009 heeft het ministerie van LNV (nu EL&I) een nieuw beleid ten aanzien van broedvogels ingezet. Verblijfsplaatsen van broedvogels zijn door de Flora- en faunawet beschermd. De Flora- en faunawet kent hierbij geen standaardperiode voor het broedseizoen meer. Het gaat bovendien om individuele broedgevallen. De meeste vogels maken elk broedseizoen een nieuw nest. Deze eenmalig te gebruiken nesten vallen onder de bescherming van artikel 11 van de Flora- en faunawet in de periode dat deze daadwerkelijk gebruikt worden. Van een beperkt aantal vogels is de nestlocatie het gehele jaar beschermd door de Flora- en faunawet. Het betreffen dan vogels die:

- Het gehele jaar door gebruik maken van hun nestlocatie als vaste rust- en/of verblijfsplaatsen.
- Erg honkvast en al dan niet koloniebroeders zijn. Deze soorten keren ieder jaar naar dezelfde locaties terug. De voorwaarden waaraan de nestlocaties moeten voldoen zijn erg specifiek en vaak slechts in beperkte mate in het landschap beschikbaar.
- Jaar in jaar uit van het zelfde nest gebruik maken en zelf niet of nauwelijks in staat zijn om een eigen nest te bouwen.

Indien een jaarrond beschermd nest is aangetroffen moet altijd een omgevingscheck uitgevoerd worden. Een deskundige dient dan te onderzoeken of er voor de soort in de omgeving voldoende plekken en materiaal aanwezig zijn om zelf een vervangende locatie te vinden en een vervangend nest te maken. Indien dit niet mogelijk is, dient een vervangende nestlocatie aangeboden te worden. Wanneer dit ook niet mogelijk blijkt, dient een ontheffing aangevraagd te worden. Ontheffing kan alleen verkregen worden op grond van een wettelijk belang uit de Vogelrichtlijn. Wettelijke belangen zijn:

- bescherming van Flora- en fauna;
- veiligheid van het luchtverkeer;
- volksgezondheid of openbare veiligheid.

De nesten van de volgende vogelsoorten zijn het hele jaar beschermd:

Boomvalk	Ransuil
Buizerd	Roek
Gierzwaluw	Slechtvalk
Grote gele kwikstaart	Sperwer
Havik	Steenuil
Huismus	Wespendief
Kerkuil	Zwarte wouw
Oehoe	Ooievaar

Bestendig gebruik, bestendig beheer en onderhoud in de bosbouw en landbouw en uitvoering in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling worden genoemd als openbaar belang. Zorgvuldig handelen betekent het actief optreden om alle mogelijke schade aan een soort te voorkomen, zodanig dat geen wezenlijke negatieve invloed op de relevante populatie van de soort optreedt. Mitigatie (het vermijden of verzachten van negatieve effecten) en compensatie (het aanbieden van vervangend leefgebied) kunnen deel uitmaken van zorgvuldig handelen.

Samenvatting toetsingskader Flora- en faunawet

Het toetsingskader van de Flora- en faunawet voor werkzaamheden in het kader van ruimtelijke ontwikkeling en inrichting en bestendig gebruik en beheer luidt:

1. Komen er soorten uit Tabel 1 voor: hiervoor geldt een vrijstelling. Alleen de zorgplicht is van toepassing.
2. Komen er soorten uit Tabel 2 voor, dan geldt een vrijstelling (mits gedragscode) of moet een ontheffing worden aangevraagd (lichte toetsing).
3. Komen er soorten uit Tabel 3 voor, dan geldt een vrijstelling voor bestendig gebruik en beheer (mits gedragscode, niet voor artikel 10). In overige gevallen is altijd een ontheffing nodig (uitgebreide toetsing).

3.3 Rode lijstsoorten

De Minister van LNV heeft ter uitvoering van de bepalingen in artikelen 1 en 3 van het Verdrag van Bern een aantal Rode lijsten voor bedreigde en kwetsbare soorten planten en dieren gepubliceerd (Besluit van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit van TRCJ/2004/5727, houdende vaststelling van rode lijst flora en fauna). Voor Rode Lijstsoorten heeft de overheid zich verplicht onderzoek en werkzaamheden te bevorderen die nodig zijn voor bescherming en beheer. Het voorkomen van een soort op de Rode Lijst heeft geen wettelijke beschermingsstatus tot gevolg. Opname op de Rode Lijst zegt alleen iets over de zeldzaamheid en populatieontwikkelingen van de betreffende soorten.

4. Natura 2000-gebied 3 – Duinen Vlieland

Het gebied 'Duinen Vlieland' wordt landschappelijk gekenmerkt door een uitgestrekt duingebied en bedijkte kwelders (Kroonspolders). Vlieland is een van de kleinere eilanden in ons deel van de Waddenzee. De Droge duinen zijn relatief kalkarm wat zich uit in korstmosrijke duingraslanden en heidebegroeiingen. Het gebied omvat ook enige boscomplexen die bestaan uit aangeplant naald- en loofbos en spontane opslag. Aan de westrand van het gebied ligt de Vliehors, een uitgestrekte strandvlakte met pionierduinen, jonge kwelderbegroeiing en een duinvallei. Het grootste deel van de Vliehors ligt in het Natura 2000-gebied Waddenzee. In het gebied is een groot diversiteit aan duinvalleien aanwezig, die verschillen in de mate van infiltratie dat wel kwel. Centraal op het eiland zijn zure milieus van infiltratievalleien; op de ijsbaan is meer kwel aanwezig. De Kroonspolders bestaan uit een reeks van duinvalleien met kalkrijke duinvalleivegetatie. Het reservaat bestaat uit een viertal kunstmatig afgesnoerde achterduinse strandvlakten. Ze zijn ooit aangelegd om te voorkomen dat het eiland zou doorbreken en om weiland te creëren. In drie van de vier polders wordt zout water ingelaten.

Kernschets

Natura 2000 landschap:	Duinen
Status:	Habitatrichtlijn + Vogelrichtlijn
Site code:	NL2003061 + NL9802001
Beschermd natuurmonument:	-
Beheerder:	Staatsbosbeheer, Defensie, Rijkswaterstaat, particulieren
Provincie:	Friesland
Gemeente:	Vlieland
Oppervlakte:	1.535 ha.

Voor de Duinen Vlieland zijn de volgende algemene instandhoudingsdoelstellingen geformuleerd:

Behoud van de bijdrage van het Natura 2000-gebied aan de biologische diversiteit en aan de gunstige staat van instandhouding van natuurlijke habitats en soorten binnen de Europese Unie.

Behoud van de bijdrage van het Natura 2000-gebied aan de ecologische samenhang van Natura 2000 netwerk zowel binnen Nederland als binnen de Europese Unie.

Behoud en waar nodig herstel van de ruimtelijke samenhang met de omgeving ten behoeve van de duurzame instandhouding van de in Nederland voorkomende natuurlijke habitats en soorten.

Behoud en waar nodig herstel van de natuurlijke kenmerken en van de samenhang van de ecologische structuur en functies van het gebied voor alle habitattypen en soorten waarvoor instandhoudingsdoelen zijn geformuleerd.

Behoud of herstel van gebiedsspecifieke ecologische vereisten voor de duurzame instandhouding van habitattypen en soorten waarvoor instandhoudingsdoelen zijn geformuleerd.

Het Natura 2000-gebied is voor de volgende habitattypen, habitatrictlijnen en vogelrichtlijnsoorten aangewezen (zie onderstaan tabellen).

Habitattypen

H1140A	Slik- en zandplaten (getijdengebied)
H1140B	Slik- en zandplaten (Noordzee-kustzone)
H1310A	Zilte pionierbegroeiingen (zeekraal)
H1310B	Zilte pionierbegroeiingen (Zeevetmuur)
H1320	Slijkgrasvelden
H1330A	Schorren en zilte graslanden (buitendijks)
H1330B	Schorren en zilte graslanden (binnendijks)
H2110	Embryonale duinen
H2120	Witte duinen
H2130A	Grijze duinen (kalkrijk)
H2130B	Grijze duinen (kalkarm)
H2130C	Grijze duinen (heischraal)
H2140A	Duinheiden met kraaihei (vochtig)
H2140B	Duinheiden met kraaihei (droog)
H2150	Duinheiden met struikhei
H2100	Duindoornstruwelen
H2170	Kruipwilgstruwelen
H2180A	Duinbossen (droog)
H2180B	Duinbossen (vochtig)
H2190A	Vochtige duinvalleien (open water)
H2190B	Vochtige duinvalleien (kalkrijk)
H2190C	Vochtige duinvalleien (ontkalkt)
H2190D	Vochtige duinvalleien (hoge moerasplanten)

Habitatrictlijnsoorten

H1903 Groenknolorchis

Vogelrichtlijnsoorten

Broedvogelsoorten

A017	Aalscholver
A034	Lepelaar
A063	Eidereend
A081	Bruine kiekendief
A082	Blauwe kiekendief
A119	Poseleinhoen
A138	Strandplevier
A183	Kleine mantelmeeuw
A222	Velduil
A277	Tapuit
A338	Grauwe klauwier

Niet-broedvogelsoorten

A017	Aalscholver
A034	Lepelaar
A054	Pijlstaart
A056	Slobeend
A132	Kluut
A162	Tureluur

5 Resultaten en mogelijke effecten

5.1. Flora

Het plangebied bestaat in de huidige situatie uit bos. De percelen bestaan uit gemengd loof- en naaldhout, onder andere Zomereik, Berk, Gewone Esdoorn, dennen en sparren. De dichtheid van de boomopstand varieert van vrij open (gekapt) tot vrij dicht. Langs de randen aan de campingzijde en de Kampweg bevindt zich meer ondergroei van onder andere Vogelkers, Lijsterbes, Hulst, Meidoorn met daarnaast opslag van onder andere Braam en Gewone Esdoorn. Tijdens het ecologisch onderzoek in 2003, uitgevoerd door Altenburg & Wymenga is een tweetal plantensoorten die vermeld staan op de Rode lijst in het plangebied aangetroffen. Het gaat om Gaspeldoorn, waargenomen op de grens met de camping, en de Kleine ratelaar, aangetroffen aan de randen van de percelen. Daarnaast is één exemplaar van de Kleine keverorchis (tabel-2 soort) in het perceel westelijk van de toegangsweg naar de camping aangetroffen. Ondanks het feit dat de onderzoeksperiode (december) niet optimaal is voor het karteren van flora, kan voldoende duidelijk onderzocht worden of beschermde plantensoorten (nog) aanwezig zijn. Op basis van bevindingen zijn geen restanten/sporen van afgestorven stengels en planten waargenomen; volgens verspreidings- en recente gegevens van Staatsbosbeheer worden er geen beschermde of bedreigde plantensoorten verwacht. Als gevolg van de voorgenomen bouwplannen worden geen effecten verwacht. Daarnaast blijven de aanwezige bosranden waar de genoemde soorten in het verleden zijn aangetroffen behouden en worden ook daar geen effecten verwacht.

5.2. Amfibieën – reptielen en vissen

Het is mogelijk dat een enkel exemplaar (in landfase) van de beschermde soorten die algemeen voorkomen in het plangebied worden aangetroffen, bijvoorbeeld Bruine kikker, Gewone pad of Kleine watersalamander. De genoemde soorten worden echter niet bedreigd in hun voorkomen (alle soorten tabel 1 Flora- en faunawet). Hiervoor geldt een vrijstelling op de Flora- en faunawet bij ruimtelijke ontwikkelingen (AMvB artikel 75, tabel 1). Aan deze vrijstelling zijn verder geen eisen verbonden. Op basis van de terreinkenmerken en beschikbare verspreidingsgegevens worden geen strikt beschermde soorten verwacht. In het bosgebied is geen open water aanwezig waar genoemde soorten (evenals vissen) zich kunnen voortplanten. Negatieve effecten worden tijdens de werkzaamheden niet verwacht.

Zandhagedis

Van de beschermde soorten reptielen is alleen de Zandhagedis (tabel 3-soort) bekend. Uit eerdere onderzoeken blijkt dat de Zandhagedis verspreid op het eiland voorkomt met kerngebieden zoals Kroonspolders, Vuurboetsduin, Kooisplek, Oude Huizenlid en Posthuis. Daarnaast wordt de Zandhagedis ook regelmatig waargenomen op camping Stortemelk, wat mogelijk duidt op de aanwezigheid van een populatie. De Zandhagedis heeft een afwisselend terrein nodig met zonnige open plekken om op te warmen en om eieren te kunnen afzetten. Daarnaast dichte struikgewassen als bescherming tegen predatoren en een soortenrijke vegetatie met insecten die dienen als voedselbron. In het plangebied (bos) ontbreken genoemde elementen en het plangebied is qua biotoop niet geschikt voor de Zandhagedis. Gezien de aard van de voorgenomen bouwplannen worden geen negatieve effecten verwacht op het voorkomen van de Zandhagedis. Op basis van de terreinkenmerken en beschikbare verspreidingsgegevens (RAVON en SBB) worden andere strikt beschermde soorten niet verwacht.

5.3. Zoogdieren

In het plangebied waar de werkzaamheden (de bouw van eiland-lodges) zullen plaatsvinden zijn geen beschermde zoogdieren of sporen daarvan aangetroffen. Het is mogelijk dat een enkel exemplaar van een beschermde soort in de omgeving kan worden aangetroffen, zoals onder andere Bosmuis, konijn, Haas en Egel (soorten tabel 1 Flora- en faunawet) waarvoor in het kader van ruimtelijke ontwikkelingen geen ontheffing hoeft te worden aangevraagd. Strikt beschermde soorten komen er niet voor en worden ook niet verwacht. De voorgenomen bouwactiviteiten zullen geen negatieve effecten teweegbrengen.

Vleermuizen

Alle in Nederland voorkomende vleermuissoorten zijn opgenomen in Bijlage IV van de Habitatrichtlijn en tabel 3 van de Flora- en faunawet en daardoor strikt beschermd.

In de nabije omgeving van het plangebied kunnen mogelijk de volgende vleermuissoorten voorkomen: Ruige dwergvleermuis en Laatvlieger. Voor vleermuizen zijn drie onderdelen van het leefgebied te onderscheiden die van belang zijn voor de functionaliteit van het leefgebied. Dit zijn: verblijfplaatsen, foerageergebieden en vliegroutes.

Verblijfplaatsen

Het plangebied is niet geschikt als verblijfplaats voor vleermuizen vanwege het ontbreken van geschikte hopen, spleten en kieren, structuren die door vleermuizen graag als verblijfplaats worden gebruikt. Boombewonende vleermuizen worden in het plangebied niet verwacht vanwege het ontbreken van bomen met de juiste omvang, leeftijd en toestand.

Foerageergebieden

Foerageergebied van vleermuizen geniet binnen de Flora- en faunawetgeving geen juridische bescherming, tenzij het onmisbaar is voor het voortbestaan van een populatie. Het plangebied (en de directe omgeving) is in principe geschikt als foerageergebied voor Ruige dwergvleermuis en Laatvlieger. Met de realisatie van de bouw van eiland-lodges in het bos gaat geen significant oppervlak aan foerageergebied verloren; dit zal niet leiden tot belangrijke wijzigingen in de huidige kwaliteit van het foerageergebied. De reden daarvoor is, dat de vleermuizen in de ruime omgeving voldoende alternatief foerageergebied tot hun beschikking hebben.

Vliegroutes

Bij verplaatsingen tussen verblijfplaats en foerageergebied maken vleermuizen vaak gebruik van watergangen en lijnvormige groen- en bebouwingsstructuren. Het huidige bos (en de omgeving) kan dienst doen als vliegroute voor de genoemde soorten. Er zijn rond het plangebied voldoende geleidende structuren aanwezig, waardoor vleermuizen gemakkelijk alternatieve routes kunnen volgen. Om deze reden zal de beoogde bouwactiviteiten niet leiden tot belangrijk negatieve effecten op vliegroutes van vleermuizen. Daarnaast blijft het merendeel van het bos, de randen tussen de camping, de toegangsweg naar de camping en het gedeelte langs de Kampweg behouden.

5.4. Vogels

De soortengroep vogels heeft in de Flora- en faunawet een bijzondere status: alle broedende vogels, hun broedplaatsen en de functionele omgeving van de broedplaatsen zijn beschermd tijdens de broedperiode. Voor enkele jaarlijks terugkerende soorten zijn rust- en verblijfplaatsen en de functionele omgeving ervan jaarrond beschermd.

Tijdens het veldbezoek (buiten het broedseizoen) zijn onder andere de volgende algemene vogelsoorten in de omgeving waargenomen: Merel, Roodborst, Koolmees, Pimpelmees, Vink, Fazant en Houtduif. Daarnaast is het plangebied gecontroleerd op de aanwezigheid van jaarrond beschermde nesten en holtes; deze zijn niet aangetroffen (ook niet tijdens het voorgaand onderzoek). Wel zijn twee oude nesten van een Houtduif en Zwarte kraai aangetroffen in de aanwezige sparren ten westen in het plangebied. Om in het algemeen effecten op broedende vogels te voorkomen dienen werkzaamheden waarbij de aanwezige bomen die worden verwijderd in verband met de te bouwen eiland-lodges, buiten het broedseizoen te worden uitgevoerd.

Het broedseizoen loopt van ongeveer half maart tot en met half juli, waarbij een broedende vogel buiten deze periode ook beschermd is. In de directe omgeving van het plangebied zijn geen jaarronde vaste rust- of verblijfplaatsen (van strenger beschermde soorten) aangetroffen; hier zijn geen effecten te verwachten. Terreindelen waar niet (meer) wordt gewerkt of die blijven gehandhaafd, worden zoveel mogelijk met rust gelaten. De soorten op grond waarvan "Duinen Vlieland" aangewezen zijn als vogelrichtlijngebied komen alle op grote afstand voor (o.a. in de Kroonspolders) van de locatie waar de voorgenomen bouwactiviteiten zullen plaatsvinden. Ook hier geldt dat effecten zijn uitgesloten.

5.5. Dagvlinders

Tijdens het ecologisch onderzoek in 2003, uitgevoerd door Altenburg & Wymenga zijn een tweetal vlindersoorten die vermeld staan op de Rode lijst in de nabijheid van het plangebied waargenomen. Het gaat slechts om enkele exemplaren van de Duinparelmoervlinder en de Kleine parelmoervlinder. Beide soorten treft men voornamelijk aan in droge duinvegetaties. Vanwege het ontbreken van geschikt habitat voor beide soorten in het plangebied (bos) worden er geen effecten verwacht. Voor strikt beschermde vlindersoorten is in het plangebied eveneens geen geschikt biotoop aangetroffen. Strikt beschermde vlindersoorten worden niet verwacht in het plangebied en zijn ook niet tijdens het voorgaand onderzoek waargenomen.

5.6. Libellen

Volgens Nederlandse Libellen [Dijkstra et al., 2002] worden in het plangebied geen strikt beschermde libellen verwacht. In het plangebied is geen geschikt leefgebied aangetroffen. Er worden geen effecten verwacht. Tijdens het ecologisch onderzoek in 2003, uitgevoerd door Altenburg & Wymenga zijn in het plangebied geen libellen aangetroffen.

5.7. Ongewervelden

Als ongewervelden zijn in de Flora- en faunawet naast dagvlinders en libellen ook enkele kevers (zoals Vliegend hert, Brede geelrandwaterroofkever en Gestreepte waterroofkever), weekdieren (zoals de Platte schijfhoren) en een kreeftachtige (de Rivierkreeft) beschermd door de Flora- en faunawet. Het plangebied (en directe omgeving) voorziet voor geen van deze soorten in een geschikt habitat en/of bevat geen geschikte (landschaps)elementen. De aanwezigheid van en effecten op deze soorten worden dan ook uitgesloten.

6. Conclusies en aanbevelingen

Beoordeling Flora- en faunawet

In het plangebied bevinden zich geen strikt beschermde dier- of plantensoorten die door de voorgenomen bouw van eiland-lodges wezenlijk kunnen worden beïnvloed. Dit is ook gebleken uit het eerder uitgevoerde ecologisch onderzoek in 2003 door Altenburg & Wymenga.

Er komen mogelijk wel algemene kleine zoogdieren en amfibieënsoorten (alle tabel 1-soorten) voor, die weliswaar beschermd zijn, maar zo algemeen, dat hun voortbestaan niet wordt bedreigd. Voor deze soorten hoeft geen ontheffing ex. art. 75 van de Flora- en faunawet te worden aangevraagd voor het overtreden van verbodsbepalingen.

Op basis van voorgaande onderzoeken komt de Zandhagedis (tabel 3-soort) voor op kampeerterrein Stortemelk. Als gevolg van de voorgenomen bouwactiviteiten van eiland-lodges in het plangebied (bestaande uit bos) en omdat het plangebied qua biotoop niet geschikt is, worden geen negatieve effecten verwacht en zal de soort niet in zijn voortbestaan worden bedreigd. Er worden geen verbodsbepalingen overtreden en een ontheffing volgens artikel 75 van de Flora- en faunawet wordt daarom niet nodig geacht.

Door de voorgenomen bouw van eiland-lodges zullen voor vleermuizen geen verblijfplaatsen, vliegroutes en geen significant oppervlak aan foerageergebied worden aangetast. Er treden geen negatieve effecten op. Derhalve hoeft geen ontheffing ex. art. 75 van de Flora- en faunawet te worden aangevraagd.

Ten aanzien van (algemene) vogels worden geen verbodsbepalingen overtreden door het kappen van bomen ten behoeve van het bouwen van eiland-lodges, mits de werkzaamheden buiten het broedseizoen worden uitgevoerd. *Het broedseizoen loopt van ongeveer half maart tot en met half juli, waarbij een broedende vogel buiten deze periode ook beschermd is.* In de directe omgeving van het plangebied zijn geen jaarronde vaste rust- of verblijfplaatsen (van strenger beschermde soorten) aangetroffen; hier zijn geen effecten te verwachten. Terreindelen waar niet (meer) wordt gewerkt of die blijven gehandhaafd, worden zoveel mogelijk met rust gelaten.

Tijdens het ecologisch onderzoek in 2003, uitgevoerd door Altenburg & Wymenga is een tweetal plantensoorten die vermeld staan op de Rode lijst in het plangebied aangetroffen. Het gaat om één exemplaar van de Gaspeldoorn die op de grens met de camping is waargenomen en de Kleine ratelaar die aan de randen van de percelen is aangetroffen. Daarnaast is de slechts één exemplaar van de Kleine keverorchis (tabel-2 soort) in het perceel westelijk van de toegangsweg naar de camping aangetroffen. Op basis van verspreidings- en recente gegevens van Staatsbosbeheer worden er geen beschermde of bedreigde plantensoorten verwacht. Als gevolg van de voorgenomen bouwplannen worden geen effecten verwacht. Daarnaast blijven de aanwezige bosranden waar de genoemde soorten in het verleden zijn aangetroffen behouden en zullen daar geen effecten worden verwacht.

Tijdens het voorgaand onderzoek in 2003 door Altenburg & Wymenga is een tweetal vlindersoorten die vermeld staan op de Rode lijst in de nabijheid van het plangebied waargenomen. Het gaat om enkele exemplaren van de Duinparelmoervlinder en de Kleine parelmoervlinder. Beide soorten treft men voornamelijk aan in droge duinvegetaties. Door het ontbreken van geschikt habitat voor beide soorten in het plangebied (bos) worden er geen effecten verwacht.

Beoordeling Natuurbeschermingswet 1998

Er treden geen negatieve effecten op in het Natura 2000-gebied “Duinen Vlieland”. Het plangebied ligt niet in het Natura 2000-gebied en de voorgenomen bouw van eiland-lodges heeft geen effect op de instandhoudingsdoelstellingen.

Compensatie Ecologische Hoofdstructuur

Het plangebied maakt wel onderdeel uit van de Provinciale Ecologische Hoofdstructuur (PEHS), waar door de aanleg van de eiland-lodges en bijkomende inrichting van het gebied een deel van het aanwezige bos (natuurterrein) verdwijnt. Dit zal worden gecompenseerd door het inleveren van maximaal 200 slaappleatsen.

Habitatrichtlijnsoorten

Van de aangewezen Habitatrichtlijnsoort komt de Groenknolorchis niet in het plangebied voor waar de voorgenomen bouw van eiland-lodges zal plaatsvinden. De orchidee komt op Vlieland uitsluitend voor op de Vliehors en in delen van de Kroonspolders.

Vogelrichtlijnsoorten

De soorten op grond waarvan “Duinen Vlieland” aangewezen zijn als vogelrichtlijn-gebied (Speciale Beschermingszones) komen alle op grote afstand voor (o.a. in de Kroonspolders). Er is geen sprake van significant negatieve effecten met betrekking tot de bouw van eiland-lodges in het plangebied.

Aanbevelingen

Voor alle beschermde soorten geldt de bepaling van de zorgplicht. Deze houdt in dat bij de uitvoering van werkzaamheden rekening moet worden gehouden met kwetsbare perioden van dieren, zoals winterslaap en voortplantingstijd. Door een zorgvuldige planning van de werkzaamheden kan de zorgplicht goed worden ingepast in het werk.

7. Literatuur

Dillerop natuuradvies 2009, natuurtoets, *Festival "Into the Great Wide Open"*, 4, 5, en 6 september 2009 Vlieland.

Dillerop natuuradvies 2010, natuurtoets, *Festival "Into the Great Wide Open"*, 3, 4, en 5 juli 2010 Vlieland.

Dillerop natuuradvies 2011, natuurtoets, *Festival "Into the Great Wide Open"*, 2, 3, en 4 april 2011 Vlieland.

Dillerop natuuradvies 2012, natuurtoets, *Festival "Into the Great Wide Open"*, 5 en 6 juli 2012 Vlieland.

Kuijt, A, Recreatieve Voorzieningen, Gemeente Vlieland, ontwerp bestemmingsplan, Projectnummer 250119 (revisie 03), 28 oktober 2013.

Leeuw, C.C. De & M. Brongers, 2003, Ecologische beoordeling zoeklocatie eiland-lodges Kampeerterrein Stortemelk Vlieland. A&W-rapport 432. Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek bv, Veenwouden.

LNV, 2004, Besluit van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, november 2004. Besluit TRCJZ/ 2004/ 5727, *houdende vaststelling van Rode lijsten flora en fauna*. Gepubliceerd in de Staatscourant van 11 november 2004, nr. 218.

Ministerie LNV, 2005 Buiten aan het werk? *Houd tijdig rekening met beschermde dieren en planten*. De Flora- en faunawet in de praktijk, informatie over vrijstellingen, ontheffingen en gedragscodes.

Geraadpleegde websites

www.floron.nl

www.zoogdieratlas.nl

www.ravon.nl

www.vzz.nl

www.minlnv.nl/natura2000

www.sovon.nl

www.vlinderstichting.nl

www.waarneming.nl

Bijlage 1
Tabel 1-, 2- en 3-soorten Flora- en faunawet

Tabel 1: Algemene soorten

Zoogdieren

Aardmuis	<i>Microtus agrestis</i>
Bosmuis	<i>Apodemus sylvaticus</i>
Dwergmuis	<i>Micromys minutus</i>
Bunzing	<i>Mustela putorius</i>
Dwergspitsmuis	<i>Sorex minutus</i>
Egel	<i>Erinaceus europeus</i>
Gewone bosspitsmuis	<i>Sorex araneus</i>
Haas	<i>Lepus europeus</i>
Hermelijn	<i>Mustela erminea</i>
Huisspitsmuis	<i>Crocidura russula</i>
Konijn	<i>Oryctolagus cuniculus</i>
Mol	<i>Talpa europea</i>
Ondergrondse woelmuis	<i>Pitymys subterraneus</i>
Ree	<i>Capreolus capreolus</i>
Rosse woelmuis	<i>Clethrionomys glareolus</i>
Tweekleurige bosspitsmuis	<i>Sorex coronatus</i>
Veldmuis	<i>Microtus arvalis</i>
Vos	<i>Vulpes vulpes</i>
Wezel	<i>Mustela nivalis</i>
Woelrat	<i>Arvicola terrestris</i>

Reptielen en amfibieën

Bruine kikker	<i>Rana temporaria</i>
Gewone pad	<i>Bufo bufo</i>
Middelste groene kikker	<i>Rana esculenta</i>
Kleine watersalamander	<i>Triturus vulgaris</i>
Meerkikker	<i>Rana ridibunda</i>

Mieren

Behaarde rode bosmier	<i>Formica rufa</i>
Kale rode bosmier	<i>Formica polyctena</i>
Stronkmier	<i>Formica truncorum</i>
Zwartrugbosmier	<i>Formica pratensis</i>

Slakken

Wijngaardslak	<i>Helix pomatia</i>
---------------	----------------------

Vaatplanten

Aardaker	<i>Lathyrus tuberosus</i>
Akkerklokje	<i>Campanula rapunculoides</i>
Brede wespenorchis	<i>Epipactis helleborine</i>
Breed klokje	<i>Campanula latifolia</i>
Dotterbloem	<i>Caltha palustris</i>
Gewone vogelmelk	<i>Ornithogalum umbellatum</i>
Grasklokje	<i>Campanula rotundifolia</i>
Grote kaardenbol	<i>Dipsacus fullonum</i>
Kleine maagdenpalm	<i>Vinca minor</i>
Knikkende vogelmelk	<i>Ornithogalum nutans</i>
Koningsvaren	<i>Osmunda regalis</i>
Slanke sleutelbloem	<i>Primula elatior</i>
Zwanenbloem	<i>Butomus umbellatus</i>

Tabel 2: Overige soorten

Vogels Alle inheemse vogelsoorten

Zoogdieren

Damhert	Dama dama
Edelhert	Cervus elaphus
Eekhoorn	Sciurus vulgaris
Grijze zeehond	Halichoerus grypus
Grote bosmuis	Apodemus flavicollis
Steenmarter	Martes foina
Wild zwijn	Sus scrofa

Reptielen en amfibieën

Alpenwatersalamander	Triturus alpestris
Levendbarende hagedis	Lacerta vivipara

Dagvlinders

Moerasparelmoervlinder	Euphydryas aurinia
Vals heideblauwtje	Lycaeides idas

Vissen

Bermpje	Noemacheilus barbatulus
Kleine modderkruiper	Cobitis taenia
Meerval	Silurus glanis
Rivierdonderpad	Cottus gobio

Vaatplanten

Aangebrande orchis	Orchis ustulata
Aapjesorchis	Orchis simia
Beenbreek	Narthecium ossifragum
Bergklokje	Campanula rhomboidalis
Bergnactorchis	Platanthera chlorantha
Bijenorchis	Ophrys apifera
Blaasvaren	Cystopteris fragilis
Blauwe zeedistel	Eryngium maritimum
Bleek bosvogeltje	Cephalanthera damasonium
Bokkenorchis	Himantoglossum hircinum
Brede orchis	Dactylorhiza majalis majalis
Bruinrode wespenorchis	Epipactis atrorubens
Daslook	Allium ursinum
Dennenorchis	Goodyera repens
Duitse gentiaan	Gentianella germanica
Franjegentiaan	Gentianella ciliata
Geelgroene wespenorchis	Epipactis muelleri
Gele helmbloem	Pseudofumaria lutea
Gevlekte orchis	Dactylorhiza maculata
Groene nactorchis	Coeloglossum viride
Groensteel	Asplenium viride
Grote keverorchis	Listera ovata
Grote muggenorchis	Gymnadenia conopsea
Gulden sleutelbloem	Primula veris
Harlekijn	Orchis morio
Herfstschrøeforchis	Spiranthes spiralis
Hondskruid	Anacamptis pyramidalis
Honingorchis	Herminium monorchis
Jeneverbes	Juniperus communis
Klein glaskruid	Parietaria judaica

Kleine keverorchis
 Kleine zonnedaauw
 Klokjesgentiaan
 Kluwenklokje
 Koraalwortel
 Kruisbladgentiaan
 Lange ereprijs
 Lange zonnedaauw
 Mannetjesorchis
 Maretak
 Moeraswespenorchis
 Muurbloem
 Parnassia
 Pijlscheefkelk
 Poppenorchis
 Prachtklokje
 Purperorchis
 Rapunzelklokje
 Rechte driehoeksvaren
 Rietorchis
 Ronde zonnedaauw
 Rood bosvogeltje
 Ruig klokje
 Schubvaren
 Slanke gentiaan
 Soldaatje
 Spaanse ruiter
 Steenanjer
 Steenbreekvaren
 Stengelloze sleutelbloem
 Stengelomvattend havikskruid
 Stijf hardgras
 Tongvaren
 Valkruid
 Veenmosorchis
 Veldgentiaan
 Veldsalie
 Vleeskleurige orchis
 Vliegenorchis
 Vogelnestje
 Voorjaarsadonis
 Wantsenororchis
 Waterdrieblad
 Weideklokje
 Welriekende nachtorchis
 Wilde gagel
 Wilde herfsttijloos
 Wilde kievitsbloem
 Wilde marjolein
 Wit bosvogeltje
 Witte muggenororchis
 Zinkviooltje
 Zomerklokje
 Zwartsteel

Listera cordata
 Drosera intermedia
 Gentiana pneumonanthe
 Campanula glomerata
 Corallorhiza trifida
 Gentiana cruciata
 Veronica longifolia
 Drosera anglica
 Orchis mascula
 Viscum album
 Epipactis palustris
 Erysimum cheiri
 Parnassia palustris
 Arabis hirsuto sagittata
 Aceras anthropophorum
 Campanula persicifolia
 Orchis purpurea
 Campanula rapunculus
 Gymnocarpium robertianum
 Dactylorhiza majalis praetermissa
 Drosera rotundifolia
 Cephalanthera rubra
 Campanula trachelium
 Ceterach officinarum
 Gentianella amarella
 Orchis militaris
 Cirsium dissectum
 Dianthus deltoides
 Asplenium trichomanes
 Primula vulgaris
 Hieracium amplexicaule
 Catapodium rigidum
 Asplenium scolopendrium
 Arnica montana
 Hammarbya paludosa
 Gentianella campestris
 Salvia pratensis
 Dactylorhiza incarnata
 Ophrys insectifera
 Neottia nidus-avis
 Adonis vernalis
 Orchis coriophora
 Menyanthes trifoliata
 Campanula patula
 Platanthera bifolia
 Myrica gale
 Colchicum autumnale
 Fritillaria meleagris
 Origanum vulgare
 Cephalanthera longifolia
 Pseudorchis albida
 Viola lutea calaminaria
 Leucojum aestivum
 Asplenium adiantum-nigrum

Kevers

Vliegend hert

Lucanus cervus

Kreeftachtigen

Rivierkreeft

Astacus astacus

Tabel 3: soorten bijlage IV HR/bijlage 1 AMvB

Zoogdieren

Das	<i>Meles meles</i>
Boommarter	<i>Martes martes</i>
Eikelmuis	<i>Eliomys quercinus</i>
Gewone zeehond	<i>Phoca vitulina</i>
Veldspitsmuis	<i>Crocidura leucodon</i>
Waterspitsmuis	<i>Neomys fodiens</i>

Reptielen en amfibieën

Adder	<i>Vipera berus</i>
Hazelworm	<i>Anguis fragilis</i>
Ringslang	<i>Natrix natrix</i>
Vinpootsalamander	<i>Triturus helveticus</i>
Vuursalamander	<i>Salamandra salamandra</i>

Vissen

Beekprik	<i>Lampetra planeri</i>
Bittervoorn	<i>Rhodeus cericeus</i>
Elrits	<i>Phoxinus phoxinus</i>
Gestippelde alver	<i>Alburnoides bipunctatus</i>
Grote modderkruiper	<i>Misgurnus fossilis</i>
Rivierprik	<i>Lampetra fluviatilis</i>

Dagvlinders

Bruin dikkopje	<i>Erynnis tages</i>
Dwergblauwtje	<i>Cupido minimus</i>
Dwergdikkopje	<i>Thymelicus acteon</i>
Groot geaderd witje	<i>Aporia crataegi</i>
Grote ijsvogelvlinder	<i>Limenitis populi</i>
Heideblauwtje	<i>Plebejus argus</i>
Iepepage	<i>Strymonidia w-album</i>
Kalkgraslanddikkopje	<i>Spialia sertorius</i>
Keizersmantel	<i>Argynnis paphia</i>
Klaverblauwtje	<i>Cyaniris semiargus</i>
Purperstreeparelmoervlinder	<i>Brenthis ino</i>
Rode vuurvlinder	<i>Palaeochrysophanus hippothoe</i>
Rouwmantel	<i>Nymphalis antiopa</i>
Tweekleurig hooibeestje	<i>Coenonympha arcania</i>
Veenbesparelmoervlinder	<i>Bolaria aquilonais</i>
Veenhooibeestje	<i>Coenonympha tullia</i>
Veldparelmoervlinder	<i>Melitaea cinxia</i>
Woudparelmoervlinder	<i>Melitaea diamina</i>
Zilvervlek	<i>Clossiana euphrosyne</i>

Vaatplanten

Groot zeegras	<i>Zostera marina</i>
---------------	-----------------------

Tabel 3: soorten bijlage IV HR/bijlage 1 AMvB

Bijlage IV HR

Zoogdieren

Baardvleermuis	<i>Myotis mystacinus</i>
Bechstein's vleermuis	<i>Myotis bechsteinii</i>
Bever	<i>Castor fiber</i>
Bosvleermuis	<i>Nyctalus leisleri</i>
Brandt's vleermuis	<i>Myotis brandtii</i>
Bruinvis	<i>Phocoena phocoena</i>
Euraziatische lynx	<i>Lynx lynx</i>
Franjestaart	<i>Myotis nattereri</i>
Gewone dolfijn	<i>Delphinus delphis</i>
Gewone dwergvleermuis	<i>Pipistrellus pipistrellus</i>
Gewone grootoorvleermuis	<i>Plecotus auritus</i>
Grijze grootoorvleermuis	<i>Plecotus austriacus</i>
Grote hoefijzerneus	<i>Rhinolophus ferrumequinum</i>
Hamster	<i>Cricetus cricetus</i>
Hazelmuis	<i>Muscardinus avellanarius</i>
Ingekorven vleermuis	<i>Myotis emarginatus</i>
Kleine dwergvleermuis	<i>Pipistrellus pygmaeus</i>
Kleine hoefijzerneus	<i>Rhinolophus hipposideros</i>
Laatvlieger	<i>Eptesicus serotinus</i>
Meervleermuis	<i>Myotis dasycneme</i>
Mopsvleermuis	<i>Barbastella barbastellus</i>
Nathusius' dwergvleermuis	<i>Pipistrellus nathusii</i>
Noordse woelmuis	<i>Microtus oeconomus</i>
Otter	<i>Lutra lutra</i>
Rosse vleermuis	<i>Nyctalus noctula</i>
Tuimelaar	<i>Tursiops truncatus</i>
Tweekleurige vleermuis	<i>Vespertilio murinus</i>
Vale vleermuis	<i>Myotis myotis</i>
Watervleermuis	<i>Myotis daubentonii</i>
Wilde kat	<i>Felis silvestris</i>
Witflankdolfijn	<i>Lagenorhynchus acutus</i>
Witsnuitdolfijn	<i>Lagenorhynchus albirostris</i>

Reptielen en amfibieën

Boomkikker	<i>Hyla arborea</i>
Geelbuikvuurpad	<i>Bombina variegata</i>
Gladde slang	<i>Coronella austriacus</i>
Heikikker	<i>Rana arvalis</i>
Kamsalamander	<i>Triturus cristatus</i>
Knoflookpad	<i>Pelobates fuscus</i>
Muurhagedis	<i>Podarcis muralis</i>
Poelkikker	<i>Rana lessonae</i>
Rugstreeppad	<i>Bufo calamita</i>
Vroedmeesterpad	<i>Alytes obstetricans</i>
Zandhagedis	<i>Lacerta agilis</i>

Tabel 3: soorten bijlage IV HR/bijlage 1 AMvB

Dagvlinders

Donker pimperlblauwtje	Maculinea nausithous
Grote vuurvlinder	Lycaena dispar
Pimperlblauwtje	Maculinea teleius
Tijmblauwtje	Maculinea arion
Zilverstreephoibeestje	Coenonympha hero

Libellen

Bronslibel	Oxygastra curtisii
Gaffellibel	Ophiogomphus cecilia
Gevlekte witsnuitlibel	Leucorrhinia pectoralis
Groene glazenmaker	Aeshna viridis
Noordse winterjuffer	Sympecma paedisca
Oostelijke witsnuitlibel	Leucorrhinia albifrons
Rivierrombout	Stylurus flavipes
Sierlijke witsnuitlibel	Leucorrhinia caudalis

Vissen

Houting	Conegonus oxyrrhynchus
Steur	Acipenser sturio

Vaatplanten

Drijvende waterweegbree	Luronium natans
Groenknolorchis	Liparis loeselii
Kruipend moerasscherm	Apium repens
Zomerschroeforchis	Spiranthes aestivalis

Kevers

Brede geelrandwaterroofkever	Dytiscus latissimus
Gestreepte waterroofkever	Graphoderus bilineatus
Heldenbok	Cerambyx cerdo
Juchtleerkever	Osmoderma eremita

Tweekleppigen

Bataafse stroommossel	Unio crassus
-----------------------	--------------